

Asia: VN/18780/2023

Lausuntopyyntö valtakunnallisen liikennejärjestelmäsuunnitelman arviointiohjelmasta. (SOVA-lain mukainen ympäristöarviointi).

Lausunnonantajan lausunto

Onko valtakunnallisen liikennejärjestelmäsuunnitelman valmisteluun ja vuorovaikutuksen järjestämiseen näkemyksiä?

Suomen Vesitiet ry pitää tärkeänä, että liikennejärjestelmäsuunnittelun valmistelu perustuu ajantasaiseen tietoon ja monipuoliseen yhteistyöhön ja vuorovaikutukseen eri toimijoiden kanssa.

Valtakunnallinen liikennejärjestelmäsuunnitelman valmistelu sisältää mm. liikennejärjestelmän nykytilaa ja toimintaympäristön muutoksia koskevan arvioinnin.

Siihen tulisi sisällyttää energiamurroksen vaatima kehittäminen meriväyliin ja talvimerenkulkuun rannikolla, johon suunnitellaan mittavia tuulipuistoja.

Suomen sisävedet ja niiden alueiden sisäiset rahtikuljetukset muodostavat yhden ja tänään suljetun kokonaisuuden Suomen liikennejärjestelmässä. Vuoksen vesistöä ei ole tällä hetkellä meriyhteyttä johtuen Saimaan Kanavan tilanteesta.

Liikennejärjestelmäsuunnitelmaan tulee sisällyttää myös toimintaedellytysten turvaaminen sisävesillä, joka vaatii erityisesti laivakaluston uudistamista, vihreän siirtymän tukemista, ammattitaitoisen työvoiman saatavuuden turvaamista, liikennöintikauden pidentämistä sekä väyläverkoston ja infrastruktuurin ylläpitoa ja parantamista.

Erytistä huomiota tulisi kiinnittää myös metsäteollisuuden mittavien raakapuukuljetusten toimintaedellytysten (laivakuljetukset ja uitto) luomiseen sisävesillä.

Kohdistuuko voimassa olevan valtakunnalliseen liikennejärjestelmäsuunnitelman visioon tai tavoitteisiin muutostarpeita? Mikäli kyllä, millaisia muutostarpeita ja miksi? (Valtakunnallisen liikennejärjestelmäsuunnitelman arviointiohjelman sivut 10-11).

Vuonna 2050 Suomen liikennejärjestelmä toimii ympäristöystävällisesti, sosiaalisesti ja taloudellisesti kestävästi ja takaa riittävänä saavutettavuuden ihmisille ja elinkeinoelämälle:

Venäjän hyökkäyssota Ukrainaan pysäytti Saimaan kanavan liikenteen, sulkujen pidentämishankkeen ja samalla aluskannan uudistumisen Saimaalla: Sisävesien tavarakuljetukset tulee huomioida liikennejärjestelmäsuunnitelmassa, sillä se on metsäteollisuudelle tärkeä kuljetusmuoto Itä- ja Kaakkois-Suomen raakapuun kuljetuksille.

Saimaan syväväylä on osa TEN-T ydinverkkoa ja Lappeenranta ja Joensuu ovat ehdolla TEN-T kattavan verkon sisävesisatamiksi. Satamien kehittämiseen, infrastruktuurin ja takamaayhteyksien parantamiseen, digitalisaatioon sekä vihreän siirtymän edistämiseen ja vaihtoehtoisten käyttövoimien jakeluverkoston rakentamiseen tulee luoda koko Saimaan alueen kattava kehittämissuunnitelma

Onko suunnitelman vaikutusarviointiin ja SOVA-lain (8.4.2005/200 Laki viranomaisten suunnitelmien ja ohjelmien ympäristövaikutusten arvioinnista) mukaisen ympäristöarvioinnin valmisteluun näkemyksiä?

Suomen Vesitiet ry pitää ympäristövaikutusten arviointia varsin kattavana.

Lisäksi näemme, että seuraavia asioita tulisi kehittää:

EU on linjannut Green Dealissä merenkulun tavoitteet: sisävesikuljetusten ja lähimerenkulun osuutta tulee kasvattaa 25% vuoteen 2030 mennessä ja 50% vuoteen 2050 mennessä. Tähän suuntaan Suomenkin tulee pyrkiä.

Uudenmallinen eco-bonus järjestelmä voitaisi kehittää tukemaan vihreää siirtymää vesiliikenteeseen.

Sisävesikuljetusten ympäristöriskitekijänä on vanhentunut, fossiilisiin polttoaineisiin perustuva ja kapasiteetiltään rajallinen aluskalusto. Venäjän hyökkäyssota Ukrainaan pysäytti Saimaan kanavan liikenteen, sulkujen pidentämishankkeen ja samalla aluskannan uudistumisen Saimaalla.

Nyt tarvitaan taloudellisia kannustimia ja tukitoimia investointeihin laivakalustoon ja siirtymiseen vaihtoehtoisiin polttoaineisiin. Uudistamista tarvitaan monikäyttöisissä uiton apualuksissa (uiton lisäksi pelastustoimintaan ja öljyntorjuntaan soveltuvat), hinaaja/jäänmurtajayhdistelmissä sekä talviliikenteeseen soveltuvissa rahtialuksissa.

Uuden sukupolven hinaaja-/jäänmurtajayhdistelmät ja 1A-luokan rahtialukset edistävät ympäristöystävällisyystavoitteen saavuttamista mm. Vuoksen vesistöalueella.

Taloudellisen kasvun mahdollisuutena Suomen matkailun erityinen vahvuus on vesistöissä. Puhtaat sisävesistöt ovat vetovoimaisia, mutta infra kaipaa pitkäjänteistä kehittämistä, strategisia tavoitteita ja yksityisiä investointeja laivakalustoon ja muuhun palveluinfraan. Kansantaloudellisesti matkailu on tärkeä painopistealue ja vesistömatkailu sen osana.

Salmi-Lindgren Merja
Suomen Vesitiet ry